

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Warszawa, 13 maja 2014 roku

KRRiT-080/2014-decyzja wr4/2014

DECYZJA Nr 4 /2014
z dnia 13 maja 2014 roku

Na podstawie art. 53 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226, z późn. zm.), a także art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267), po rozpatrzeniu sprawy rozpowszechnienia w dniu 21 maja 2013 roku przez spółkę Telewizja Polsat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, 04-175, ul. Ostrobramska 77, rozpowszechniającej program pod nazwą Polsat na podstawie koncesji Nr 171/P/2004-T z dnia 27 lutego 2004 roku, audycji pt. „Malanowski i partnerzy”

postanawiam

1. Stwierdzić naruszenie przez Spółkę Telewizja Polsat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226, z późn. zm.) poprzez rozpowszechnienie w dniu 21 maja 2013 roku, o godz. 16:30, audycji pt. „Malanowski i partnerzy”;
2. Nałożyć na Spółkę Telewizja Polsat Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości 50.000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych);
3. Karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszej decyzji na rachunek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w NBP Oddział Okręgowy w Warszawie 13101010100095372231000000.

UZASADNIENIE

I.

W związku z emisją w programie Polsat w dniu 21 maja 2013 roku, o godzinie 16:30 audycji pt. „Malanowski i partnerzy” – odcinek pt. „Rzeźnik”, do Krajowej Rady Radiofonii

i Telewizji, w ramach akcji zorganizowanej przez portal internetowy Stowarzyszenia Twoja Sprawa, wpłynęło pocztą elektroniczną 1568 skarg, w których przedstawiony został zarzut wyemitowania w programie telewizyjnym scen zawierających obrazy poćwiartowanego ludzkiego ciała oraz przemocy związanej z próbą morderstwa. W skargach znalazł się także zarzut zaprezentowania nagiego ciała młodej kobiety.

W ramach przeprowadzonego postępowania nadawca pismem z dnia 23 lipca 2013 roku przedstawił stanowisko, w którym poinformował, że serial pt. „Malanowski i partnerzy” został oznaczony jako dozwolony do oglądania przez widzów, którzy ukończyli 12 rok życia. Nadawca podkreślił, że *jest to serial kryminalny, emitowany już od kilku lat i cieszący się ogromną popularnością wśród naszych widzów.*

Sąd Najwyższy w wyroku z 7 września 1973 roku (I CR 374/72) stwierdził, iż zasięg przekazu telewizyjnego i masowość jego odbioru wymagają szczególnej ostrożności (...) (J. Sobczak „Ustawa prawo prasowe. Komentarz”, Warszawa 1999, str. 167). Mając na uwadze ochronę małoletnich obecnie w orzecznictwie podkreśla się konieczność zachowania szczególnej ostrożności. Zgodnie ze wskazaniem Sądu Najwyższego *zakaz rozpowszechniania audycji lub innych przekazów, które mogą zagrażać rozwojowi (...) dotyczy sytuacji, w których zagrożenie to jest prawdopodobne* (wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2004 roku, III SK 11/04).

Nadawca, w przekazanych wyjaśnieniach przyznał, że w odcinku występują sceny pokazujące fragmenty ludzkiego ciała, są to jednak bardzo krótkie ujęcia, w sumie trwające kilka sekund. Nadawca nie podzielił więc zarzutu zawartego w skargach, że sceny te były bardzo sugestywne. Nie zgodził się również ze stwierdzeniem, że odcinek zawiera wiele innych scen, które są nieodpowiednie dla dzieci (tj. małoletnich powyżej 12 lat). Nadawca zaprzeczył, że w odcinku pokazane jest nagie ciało i zwrócił uwagę, iż odcinek kończy się pozytywnie, ujęciem przestępcy i uwolnieniem zaginionej kobiety. Zarzuty zawarte w skardze uznał za subiektywne i niezasadne.

Z analizy treści audycji wynika, że odcinek pt. „Rzeźnik” opowiadał o poszukiwaniach seryjnego mordercy – kanibala, którego ofiarami są młode kobiety. Już w jednej z pierwszych scen, zapowiadających treść odcinka, pokazano zdjęcia odciętych palców (godz. 16:33:45). Kolejne sceny ilustrują działania pary detektywów, którzy trafiają do opuszczonego mieszkania i znajdują w nim ludzką rękę w garnku stojącym na kuchni (godz. 16:38:40). Widok ten był przerażający nawet dla kobiety – detektywa, która wybiegła z pomieszczenia trzymając się za usta. Chwilę później widzowie obejrzelili stół sekcyjny, na którym leżały poporcjowane ludzkie szczątki i byli świadkami następującej rozmowy:

Detektyw: - *Andrzej, chcesz mi powiedzieć, że to wszystko to jest...*

Anatomopatolog: - *Tak, to jest ludzkie mięso, ale trzeba będzie przeprowadzić dokładne badania żeby to potwierdzić.*

Detektyw: - *Pieprzony rzeźnik, pedant, porcjował sobie wszystko, oddzielnie uszy, oddzielnie palce.* (najazd kamery na odcięte palce w pojemniku z lodem)

Policjant: - *Długo robię w robocie, naprawdę. Takiego syfu nie widziałem, nigdy.* (zbliżenie kamery na poporcjowane szczątki)

Anatomopatolog: - *Po wstępnych oględzinach stwierdzam, że to są szczątki kobiet.*

Z wypowiedzi policyjnego anatomopatologa wynikało, że morderca nie tylko rozcłunkowywał swoje ofiary, ale również je zjadał. Zdjęcia szczątków były pokazane na zbliżeniu, w kolorze, co dawało obraz wyjątkowo naturalistyczny. Odcinek cyklu został skonstruowany w oparciu o mechanizm wywołania u widzów strachu o kolejną kobietę, która została porwana przez tytułowego rzeźnika. Dodatkowo strach ten rośnie po rozmowie z kuzynką mordercy, która opowiada, że jako młoda dziewczyna została zaatakowana przez przyszłego mordercę, który ją pogryzł i groził wyrwaniem serca, które chciał zjeść, aby osiąść siłę i mądrość ofiary. Wyjątkowo silne negatywne emocje u widzów może rodzić końcowa, kulminacyjna scena filmu, kiedy detektywi ratują kobietę porwaną przez zwyrodnialca. Obraz przedstawia nagą, skrępowaną kobietę leżącą na stole sekcyjnym, krzyczącą ze strachu. Ujęcie kamery pokazujące niedoszlą ofiarę jest nieostre, lecz widz zdaje sobie sprawę, że jest ona naga. Nad kobietą stoi psychopatyczny morderca z uniesioną siekierą w ręku (widz domyśla się, jakie są jego zamiary). Morderca – kanibal nie reaguje na wezwania detektywów, którzy w ostatniej chwili obezwładniają go, strzelając mu w ramię. Kobieta krzyczy, powtarzając słowa: *on chciał mnie zjeść.*

Odcinek kończy się podsumowującą informacją o dalszych losach mordercy:

Biegli stwierdzili, że Piotr Gula był niebezpieczny w czasie popełniania przestępstw. Sąd umieścił go w szpitalu psychiatrycznym na oddziale zamkniętym dla szczególnie niebezpiecznych przestępców.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w załączniku Nr 3 do rozporządzenia KRRiT z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie kwalifikowania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich, stosowania wzorów symboli graficznych i formuł zapowiedzi (Dz.U. Nr 130, poz. 1089, z późn. zm.): *Małoletni poniżej lat 18 nie powinni oglądać audycji lub innych przekazów zawierających sceny lub treści: (...) (3) prezentujące obrazy naturalistycznego seksu*

zwłaszcza połączonego z przemocą i przymusem, patologicznych form życia seksualnego, a także obrazy agresji, zwłaszcza przedstawionej w sposób naturalistyczny i brutalny; (...).

Tematem audycji będącej przedmiotem postępowania była działalność mordercy – kanibala, a główny jej wątek dotyczył wysiłków detektywów i policji zmierzających do uratowania porwanej kobiety. Odbiorcy udziela się napięcie związane z prowadzeniem ich działań pod presją czasu, typowe dla wątków o charakterze sensacyjnym. W tym konkretnym odcinku zachowanie mordercy-psychopaty z pewnością może być uznane za ekstremalnie patologiczne.

Nadawca, kwalifikując w całości serial pt. „Malanowski i partnerzy” jako dozwolony dla widzów od lat 12 powinien uwzględnić, że odcinek pt. „Rzeźnik” zawiera treści, które wykraczają poza przeciętny schemat realizacji wątków kryminalnych. Opowiada bowiem o zwyrodniałym przestępcy, psychopacie, którego zachowanie, jak wynika z rozmowy prowadzonej pomiędzy bohaterami (detektywem i policjantem) trudne jest do zrozumienia i uzasadnienia nawet przez przedstawicieli służb mających na co dzień do czynienia z osobami naruszającymi prawo. Zaprezentowany w audycji przypadek jest zbyt trudny w percepcji dla widzów poniżej 18 roku życia z punktu widzenia ich dojrzałości emocjonalnej, moralnej i intelektualnej. Odbiór tego typu treści, wytwarzających silne emocje u odbiorcy, może budzić lęk i zachwiać poczuciem bezpieczeństwa małoletnich widzów oraz mieć negatywny wpływ na ich dalszy rozwój psychiczny, moralny i fizyczny.

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Warszawie przekaz mogący zagrażać fizycznemu, psychicznemu i moralnemu rozwojowi małoletnich, *może silnie wpłynąć na emocje i zachowanie małoletnich, skutkujące reakcjami bezpośrednimi lub odroczonymi w czasie takimi jak lęk, niepokój, odwrócenie wartości, zmiana postaw, zaburzenia snu, drażliwość, wyzwalanie reakcji agresywnych bądź też „zamknięcie się w sobie”, unikanie, nieufność* (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt VI ACa 1555/07).

Komentując przepis art. 18 ust. 5 dr Krzysztof Wojciechowski zauważył, że w świetle art. 18 ust. 5 *audycje lub inne przekazy, zawierające sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich mogą być rozpowszechniane wyłącznie w godzinach od 23 do 6. Przy czym chodzi o audycje i przekazy inne niż te, których nadawanie jest bezwzględnie zabronione w art. 18 ust. 4, ze względu na to, że zagrażają rozwojowi małoletnich, czyli inne niż takie, co do których zagrożenie zostało stwierdzone (faktycznie istnieje). Art. 18 ust. 5 dotyczy audycji i innych przekazów, które jedynie mogą mieć negatywny wpływ na prawidłowy rozwój małoletnich. Jak wyjaśnił SN,*

zakaz prawny sformułowany w tym przepisie dotyczy sytuacji, w których zagrożenie jest możliwe, czyli jest prawdopodobne (wyrok SN z 9.3.2004 r., III SK 11/04, OSNAPiUS 2004 nr 22, poz. 393, s. 1046, Legalis). (...) Art. 18 ust. 5 RTVU dotyczy, podobnie jak art. 18 ust. 4, rozwoju dziecka w aspektach fizycznym, psychicznym i moralnym. Do wypełnienia hipotezy art. 18 ust. 5 (podobnie jak przy art. 18 ust. 4) wystarczy możliwość negatywnego wpływu sceny lub treści audycji lub innego przekazu na jeden z wymienionych aspektów prawidłowego rozwoju małoletnich (S. Piątek (red), W. Dziomdziora, K. Wojciechowski Ustawa o radiofonii i telewizji. Komentarz., Warszawa 2014, str. 225).

Nadawca zastosował w przypadku audycji cyklicznej „Malanowski i partnerzy” nieuprawnioną metodę nadawania jednakowej kategorii wiekowej całemu serialowi, a nie każdej audycji osobno.

Trudno także zgodzić się z argumentacją nadawcy przedstawioną w stanowisku z dnia 23 lipca 2013 roku, iż zarzuty zawarte w skargach prezentują subiektywne odczucia widzów w sytuacji, gdy skargi w tej sprawie skierowało aż 1568 osób protestujących przeciwko naruszeniu przez nadawcę przepisów o ochronie małoletnich widzów, zarówno w zakresie kwalifikacji wiekowej audycji, jak i pory jej emisji (godziny popołudniowe).

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że celem odpowiedniego oznakowania audycji, zgodnego z kwalifikacją wiekową, jest przede wszystkim dostarczanie rodzicom i opiekunom informacji dotyczącej charakteru przekazu i możliwego szkodliwego wpływu na małoletnich widzów. W tym przypadku emisja audycji w porze popołudniowej i oznaczenie jej jako dozwolonej od lat 12 mogła prowadzić do osłabienia poczucia zaufania odnośnie rzetelności takiej informacji.

Mając powyższe na uwadze Przewodniczący KRRiT analizując przedmiotową sprawę stwierdził, iż z uwagi na treści zawarte w audycji pt. „Rzeźnik” cyklu „Malanowski i partnerzy” nadawca naruszył art. 18 ust. 5 ustawy o radiofonii i telewizji.

II.

Działając na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji, w związku ze stwierdzeniem naruszenia art. 18 ust. 5 ustawy o radiofonii i telewizji postanowiono jak w sentencji.

Wymierzając karę organ uwzględnił przesłanki ustawowe, określone w art. 53 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji, tj. zakres i stopień szkodliwości naruszenia oraz dotychczasową działalność nadawcy. Wymierzając karę organ rozważył możliwości finansowe nadawcy. Wysokość kary, zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji, została ustalona

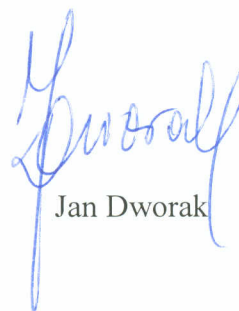
w oparciu o przesłankę rocznej opłaty za użytkowanie częstotliwości użytkowanych w celu rozpowszechniania programu. Opłata ta w 2013 roku wyniosła 1 995 775 zł. W związku z powyższym górna granica kary mogła wynieść 997 887 zł. Kara w wysokości 50.000 zł została wymierzona poniżej górnej wysokości z uwzględnieniem przesłanek wskazanych w art. 53 ust. 1 urt. Kara została wymierzona z uwzględnieniem przesłanek wskazanych w art. 53 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji.

Wymierzając karę organ uwzględnił również dotychczasową działalność nadawcy, w tym m.in. stwierdzone przypadki naruszenia w przeszłości przepisów chroniących małoletnich widzów przez szkodliwymi dla ich rozwoju treściami zawartymi w programie. W związku z naruszeniem przepisów art. 18 ustawy o radiofonii i telewizji, KRRiT wobec Spółki Telewizja Polsat Sp. z o.o. rozpowszechniającej program Polsat wydała m.in. niżej wymienione decyzje o nałożeniu kary:

- Decyzję nr 139/97 z dnia 10 lipca 1997 roku – kara za naruszenie art. 18 ust. 3 ustawy o radiofonii i telewizji oraz § 1 pkt 1, 3 i 4 oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia KRRiT z dnia 21 listopada 1994 roku w sprawie szczegółowych zasad rozpowszechniania przez radio i telewizję audycji, które mogą zagrażać psychicznemu, uczuciowemu lub fizycznemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez wyemitowanie w programie Polsat filmu pt. „Ostry poker w Małym Tokio” (emisja: 12 marca 1997 roku., godz. 20.00);
- Decyzję nr 13/2004 z dnia 29 grudnia 2004 roku – kara za naruszenie art. 18 ust. 1, 3, 5 i 7 ustawy o radiofonii i telewizji poprzez rozpowszechnienie w programie Polsat w dniach 8, 15, 22, 29 października 2004 roku oraz 5 i 11 listopada 2004 roku w godz. 21:35-22:35 audycji pt. „Fear Factor-Nieustraszeni”;
- Decyzję nr 2/2006 z dnia 22 marca 2006 roku – kara za naruszenie art. 18 ust. 1 i 2 ustawy o radiofonii i telewizji poprzez rozpowszechnienie 26 lutego 2006 roku w programie Polsat audycji pt. „Kuba Wojewódzki”;
- Decyzję nr 3/2006 z dnia 22 marca 2006 roku – kara za naruszenie art. 18 ust. 1-5b ustawy o radiofonii i telewizji oraz §2 i §3 ust. 2 rozporządzenia KRRiT z dnia 23 czerwca 2005 roku w sprawie kwalifikowania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich w związku z rozpowszechnieniem 24 lutego 2006 roku, o godz. 21:35, w programie Polsat audycji pt. ”Fear Factor – Nieustraszeni”.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 i 2 ustawy o radiofonii i telewizji w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r., poz. 101) stronie przysługuje odwołanie od niniejszej decyzji do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Gospodarczego za pośrednictwem Przewodniczącego KRRiT w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Jan Dworak

Otrzymują:

1. Telewizja Polsat Sp. z o.o. ul. Ostrobramska 77, 04-175 Warszawa
2. Departament Budżetu i Finansów w Biurze KRRiT
3. a/a

Do wiadomości:

1. Departament Regulacji w Biurze KRRiT